

Id. KUBÍNYI FERENCZ TUDOSÍTÁSA,

melyben Gömörmegyében Sajó-Gömör területén talált és Szentiványi Miklós úr által a magyar nemzeti muzeumnak ajánlott **közép-** és **bronzkori** régiségeket leírván, Sajó-Gömört egy aranygyűrű vagy arany tekercesekre, és Nógrádmegyében Czinóbánya területén fekvő Sztrebornó nevű hegyet egy ott felfedezett bronz kardra nézve, valamint más új lelhelyeket is kiemel. 1866.

Alúlírott a közelébb múlt hónapban Gömör és Kis-Hont, törv. egyesült megyéknek nagy részét földtani tekintetben beutazván, figyelmét a régészeti tárgyakra is kiterjesztette, és oly szerencsés volt, hogy Sajó-Gömörbe tekintetes Szentiványi Miklós úrtól a magyar nemzeti muzeum számára több rendbeli régiségeket kapott, melyek két félek:

1. *Középkori régiségek* — ezek a XV. századból való női ékszerek, valamennyi ezüstből készült és megaranyozott, találtattak Rákosi István által egy feneketlen mázos kis korszóban Sajó-Gömör mezőváros területén a város alatti egyik kertben, melyek is a következők:

1. Pártatú, melynek gömbölyü feje felül lemezekkel és gombokkal, hat gránát színű üveggel, oldalain öt lefüggő lemezzel ellátva — négybe gránát színű üveg van — egyről letört a 6-dik lemez hiányzik.

2. Szinte gömbölyű fejjel ellátott, az előbbenihez hasonló, de annál kisebb szinte párta tű — oldalain 4 gránát színű üveggel ékesítve — oldaláról 3 lemez függ le gránát színű üveggel ellátva, a 4-dik hiányzik.

3. Egy kis fejecsessel ellátott hajtú, oldalán 3 világos sárga üveg lemezzel ékesítve.

4. Dupla fejecsessel ellátott, szinte hajtú, az alsó 12 lapu, a felső két kerek lemezből áll.

Női, úgynevezett vállhoz tartozó kapcsok.

5. Két fél gombból álló kapocs, mindenik gombról egy szív alakú, felül kis gombokkal ékesített lemez függ le, az első oldalain két füllel, az utánna következő három füllel ellátott, erről a filegram alakú gomb hiányzik, ehhez tartozik

6. Szám alatti egyes fél gombból álló azon mód szerint, mint az első lefüggő lemezzel alúl, oldalain füllel ellátva, az egyik fül a két gombból álló kapocsba illeszthető.

7. Két részből álló kapocs, félgomb nélküli, két lefüggő apró gombokkal ellátott lemezzel ékesítve, ehhez tartozik

8. Egy félkapocs, félgomb nélkül egy lefüggő apró gombokkal ékesített lemezzel.

9. Egy kapocs, melyről két karika függ le, ehhez tartozik

10. Egy füllel és egy karikával ellátott boglár, mely a 9-ikbe illeszthető.

11. Egy kapocscsal ellátott, szinte női vállhoz tartozó boglár, a végén kis rubin színű üveggel ékesítve, elől két laposdad lemezzel, a közepén egy levélben ülő gombbal ellátva.

12. Egy nyolczlapidomú ezüst pecsét gyűrű, melyen egy formátlan madár alak bevésve látható E 3 betűkkel.

II. *Bronzkori régiségek*, melyek Sajó-Gömörbe 1862-dik évben Simon András ottani földbirtokos által Szemere nevű cseresnyésben, szántás közben $1\frac{1}{2}$ láb mélységen egy összetört fekete színű edénybe találtattak, melyek is a következők:

1—7. Alúl lapos fejjel ellátott orsó alakú bronz — ketteje a gomb felső területén 3 párhuzamos dombos vonattal — közepén egy menedékesen kinyuló gombbal, e körül pedig 2 szinte dombos vonallal ellátva — a gomb belseje a nyélhez illesztett, átlyukasztott csúcscsal ellátva a többin a lapos gomb sima — mind a 7 öntvény — az azokon lévő patina világos zöld színbe játszó.

8. Felül füllel ellátott véső, úgynevezett framca.

9. Szinte véső, de fül nélkül, felül párhuzamos domborgyűrűvel ellátva — egészen sima.

10. Hasonló az előbbiekhez, de csonka.

11—17. Sarló alakú görbe kések, alsó végükön egy kiálló gula alakú csúcscsal, — különböző nagyságúak — 4 majd nem egyforma, közepe táján legszélesebb — 3 alúl legszélesebb, közepe táján keskenyebb, a végén legkeskenyebb, mind a 7 éllel és 6, a fok mentébe alulról felfelé nyúló párhuzamos völgyelettel ellátva, — kettőnek mind a két oldala sima.

18. Félholdalakú gömbölyű, felső területén hosszába és keresztbe párhuzamos vonalokkal ékesítve, belül kivölgyelt végeivel össze nem érő, karpereczhez hasonló karika, az egyik végén a patina világos zöldbe, a másikon setét zöldbe játszó.

19. Az előbbenihez hasonló, közepe táján sokkal keskenyebb, szinte felső területén párhuzamos és keresztvonalokkal ellátott karika.

20. Szinte olyan.

21. „ „ 3 darabból álló } ezeken a patina igen szép.

22. „ „ „ }

23—32. Félholdalakú, masszív felső területükön párhuzamos vonalokkal ékesített karikák, melyeken a patina világos és sötétzöld színbe játszó.

33. Egy közepén kiálló, domborodással bíró világos zöld színű patinával bevont gyiloktöredék, hossza 8 hüvelyk, szélessége $1\frac{1}{2}$ hüvelyk.

34. Szinte egy töredék, végig nyúló domborodással.

A 34, és 33-dik szám alatti bronzokon a törés igen régi, mely patinával bevont, alkalmasint akkori a törés, midőn az itt előszámlált bronz eszközök az elhúnyt porai mellé egy agyag edénybe, melyben azok találtattak, tétettek le.

35. Tegez alakú, két végén hegyes, vörös rézből készült, egykoron bőr lyukasztáshoz és varráshoz használt eszköz.

36—39. Igen szép zöld patinával bevont tekercs.

40. Felül sima, belső részén egy füllel ellátott boglár.

41. Szinte olyan, de két szélén bevágott.

42. Egy orsóalakú bronz eszköznek feje.

43. Egy boglár alakú bronz lemez.

44. Egy bronz töredék.

45. Egy véső töredék.

46. Egy az 1—7 számok alatt foglalt orsó alakú bronznak nyújtvánnya, vagyis inkább hegye.

47—48. Bronz ércdarabok, melyeknek a bronzok készítésére fordítottak.

Sajó-Gömör területén már ennek előtte talált aranysodronyokról beadtam jelentésemet, ezen arany régiségekhez járul szinte Sajó-Gömörben, a szőlőben legközelebb felfedezett aranysodronyból álló $2\frac{1}{2}$ aranyat nyomó gyűrű. Ennek igen szép formája van, az aranysodrony párosan, végein egybefoglalva, tekeredik felül, 8 egyes sodronyt, alul 3 páros sodronyt képezve, — az arany halavány sárga színű, mi arra mutat, hogy az arany ezüsttel kevert, hasonlít az úgynevezett electrum-aurihoz, — a kérdéses gyűrű tulajdonom.

Ugyanaz érintett szőlőbe találtatott egy $1\frac{1}{2}$ hüvelyk öblü bronztok, melyben két arany tekercs volt, az egyik egészen ép, a Sajó-Gömöri ágostai hitvallású evang. pap birtokában van, belseje annyira szűk, hogy a legkissebb újra sem alkalmazható — a sodrony egyik vége behajtott, másik végén a sodrony kifelé álvá egy laposdad spirális alakot képez; — megjegyzendő, hogy az efféle ékszerek eddigelé hazánkban vagy cserép edényekben, vagy külön elszórva fordultak elő; ezek azonban a mint feljebb érintém, egy bronztokban találtattak, a másik tekercs, mely az épnek hasonmása volt, ez úttal összekészült sodronyt képez.

Új lelhelyek közé sorozandó Nógrádmegyében Czinobánya helység területén fekvő Sztreborna nevű hegy; ezen hegynek tövében egy vén fa gyökere mellett találtatott egy igen szép, ép markolattal és két éllel ellátott bronzkard vagyis inkább tőr — a tőr-hossza 17 hüvelyk és 3 vonal, a markolat melletti szélessége 1 hüvelyk 3 vonal, közepén szélessége 1 hüvelyk 8 vonal, markolatja 3 hüvelyk hosszú, kiálló öblös kerek gombbal, mely alul öblös lécén közepén egy laposdad gomb látható, az öblös gomb 2 hüvelyk átmérővel bír, e szerint oly széles, hogy a tőr arra felállítva függőleges irányban meg áll; a tőr közepén laposdad $\frac{1}{2}$ hüvelyk szélességű domborodás látható, mely a tőrön végig fut és a tőr hegyéig észrevehető — a markolat dereka, valamint a gomb felső és belső területe párhuzamos spirális vonalokkal van ékesítve — a patina setét zöld színbe játszik, általában véve jól megtartott — a kérdéses tőr bronz gyűjteményemnek egyik díszpéldánya. — Kelt Pesten, 1866. évi october 12-én.

Egyéb régészeti új lelhelyek Lajstroma.

1. Üllő helység területén Pest megyében egy kanász által két római arany fülbevaló, a milyen a magyar nemzeti muzeumban is látható, és két rovatékos mogyoró nagyságu gyöngy, ember csontok között találtatott 1861-ik évben — a két fülbevaló $7\frac{1}{4}$ aranyat nyom; ezeket Szilassy István szerezte meg számomra.

2. Ocsova helység területén Zólyom megyében 5 darab sodronyból készült bronz tekercs fedezett fel, ketteje pápaszem alaku; ezen bronz régiségeket Plathy György országgyűlési képviselő mentette meg számomra.

3. Ó-Budán a következő régiségek találtattak :

a) Egy nagy csákány, mely hasonlít a magyar nemzeti muzeumban lévő csákányokhoz, melyek régi időkben a bányászok által használtattak.

b) Egy buzogány.

c) Egy füllel ellátott véső, úgynevezett framea.

Ezen három rendbeli régiség vörös rézből készült.

d) Szinte Ó-Budán találtatott egy igen szép, jól megtartott, alul lefelé nyúló 4, derékban vízmentesen kifelé álló 8, ezeken felül 5, középet vagyis a csúcson 1, összesen 18 gúla alakú és hegyű csucscsal ellátott setétzöld patinával be vont buzogány bronzból.

4. Tatán egy vörösrézből készült szép idomú, jól megtartott fokos, melynek foka gömbölyű, dereka keskeny, élefelé szélesebb és így kissé hajlott.

5. Nagy-Réven a Tisza árterén, Kubínyi Albert birtok részén, a televény földben kőkori kődarabok és cseréptöredékek között a tulajdonos által állított négy napszámos segítségével jelenlétemben nevezetes marhacsont-maradványok u. m. koponyák, czomb és lábszárcsontok, melyek vastagságra nézve a bornyucsont maradványaéhoz hasonlítanak, de mindenesetre a lapos idomu homloknál fogva a bos taurustól származnak, ásattak ki; ezek között számos kagylók is (Unio) fordultak elő; — mindezek Kubínyi Albert által a magyar nemzeti muzeumnak általam adattak be 1865-ik évben.

6. Pázmánd helység területén Fehér megyében lévő úgynevezett régi templom romjai között egy odaváló lakos másodmagával f. 1866-ik évben egy góth alakú réz füstölt talált, mely alkalmasint a XV. század idejéből való, és jelenleg birtokomban van.

Kelt Pesten, 1866. évi július 1-én.
